

СПЛОТЕНО ОБЩЕСТВО, СПОДЕЛЕНА ОТГОВОРНОСТ И ФАКТОРИ НА НЕСИГУРНОСТ

Венелин Георгиев¹, Нов български университет

Резюме

Авторът извежда на преден план фактори, генериращи несигурност на национално равнище, в рамките на сценарий, отразяващ съществуващата политическа криза в страната. Поставената цел реферира към изследване на различни фактори, които при различни условия могат да генерират сигурност и обратно – несигурност. Използвани са методи като анализ на документи, художествена абстракция, анализ и синтез, сценарийно моделиране. Резултатите са под формата на аргументирани изводи, доказващи верността на поставената теза и препоръки за разрешаване на формулираните проблеми. Текстът е адресиран до анализаторите и експертите по национална сигурност.

Ключови думи: *сигурност, споделена отговорност, сплотено общество, фактори за несигурност.*

COHESIVE SOCIETY, SHARED RESPONSIBILITY AND INCERTAINTY FACTORS

Venelin Georgiev², New Bulgarian University

Abstract

The author brings to the fore factors that generate uncertainty at the national level, within a scenario reflecting the existing political crisis in the country. The set goal refers to the study of various factors that, under different conditions, can generate security and vice versa -

---

¹ Венелин Георгиев е професор в Департамент „Национална и международна сигурност“ на Нов български университет. Лектор е по предмети в областта на мениджмънта в отбраната и в други висши учебни заведения като Университет за национално и световно стопанство и Военна академия „Георги Раковски“. Има дългогодишен професионален опит в Главен щаб на Военновъздушните сили, Министерството на отбраната, Българската академия на науките и др. Научноизследователската му активност е по проблемите на сигурността и отбраната, отбранителния мениджмънт, управлението на риска, икономическите анализи в политиката за сигурност, иновациите.

² Venelin Georgiev is a professor at the National and International Security Department of the New Bulgarian University. He is a lecturer in Defense Management in other higher education institutions, such as the University of National and World Economy and the Georgi Rakovski Military Academy. He has many years of professional experience in the General Staff of the Air Force, the Ministry of Defense, the Bulgarian Academy of Sciences, etc. His research activity is on security and defense issues, defense management, risk management, economic analyses in security policy, and innovations.

uncertainty. Methods such as document analysis, artistic abstraction, annals and synthesis, scenario modeling were used. The results are in the form of reasoned conclusions proving the validity of the stated thesis and recommendations for solving the formulated problems. The text is addressed to national security analysts and experts.

Keywords: *security, shared responsibility, cohesive society, factors of uncertainty.*

В доклада на анализ и доказване се поставя тезата, според която в условията на чести извънредни парламентарни избори и неспособност от страна на политическия „елит“ да излъчи и избере устойчиво и достатъчно ефективно правителство, избирателите/електоратът се явява един от съществените фактори за несигурност на национално равнище на сигурност.

Доказването на тезата се извършва в условия на ограничения, които включват:

- сплотяването на обществото се разбира в неговия смисъл за движеща сила в развитието на обществото на базата на демократичните принципи;

- концепцията за сплотеното общество няма всеобхватен мащаб и може да има ситуационен характер;

- споделената отговорност не засяга областта на политиките, които са отговорност на изпълнителната власт, която притежава своята автономност по силата на принципа за разделение на властите.

Когато се дискутира въпросът и се дават оценки кое е онова, което прави едно общество сплотено, изповядващо споделената отговорност, сред главните фактори попада сигурността. Възможните модели за анализиране на сигурността могат да бъдат фокусирани върху търсене на онези фактори, които повлияват сигурността на обществото или които на базата на състоянието на средата генерират несигурност.

Влиянието на тези фактори е нужно да се изследва в контекста на конкретна среда, описана с помощта на сценарий. В настоящия доклад се разглежда сценарий, движещите сили в който са политическите партии (с техните „елити“), висшите етажи на публичната администрация и избирателите/електоратът. В сценария е отразена средата, за която са характерни политическа нестабилност, чести извънредни парламентарни избори и невъзможност за избор на устойчива изпълнителна власт.

Със силата на художествената абстракция, в изследването е избрано да бъдат включени два фактора: сплотеност на обществото и споделена отговорност, като се търси тяхното влияние върху националната сигурност, респ. несигурност.

Като фактор на сигурност, сплотеното общество може да се опише от съдържателна гледна точка като група или общност от хора/индивидуалности/личности, които взаимно си помагат и се подкрепят. Характерно за сплотеното общество е наличието на тесни/близки връзки между хората, които се стремят да работят заедно/съвместно като се грижат за интересите един на друг. Характерна за сплотеното общество е мрежовата структура, чрез която широко и свободно се споделя информация, достигаща до

отделните членове³. Ползите от сплотеното общество могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- намалено ниво на престъпност;
- повишен икономически растеж;
- снижаване на нивото на стреса;
- формиране на сигурно социална среда.

В сплотеното общество хората споделят отговорността за общата сигурност. В сплотеното общество се изгражда доверие, което се явява от критична важност във времена на кризи когато хората се нуждаят и разчитат на взаимна помощ. Сплотеното общество създава възможности за промени в интерес и в полза на отделните членове. Наличието на обща цел обединява хората при преодоляване на предизвикателствата в области като сигурност, здравеопазване, образование, социални дейности и т.н. Тези промени формират бъдеще на устойчиво развитие на обществото като цяло и на отделните индивиди/членове⁴.

Вторият от избраните фактори, а именно споделената отговорност, може да се разглежда като рамка, показваща кой е отговорен за сигурността в нейните различни аспекти. Споделената отговорност означава сътрудничество между две или повече институции или лица, които се занимават със свързани дейности при синхронизиране на тяхното съдържание. В основата на споделената отговорност стоят принципи като разпределение на отговорностите между отделните субекти на базата на техните индивидуални способности и функции⁵. С други думи, споделената отговорност в рамките на едно общество се основава на принципа за оптимално разпределение на ролите и отговорностите между институциите и членовете на това общество⁶.

Разглеждайки сигурността като функция на двата описани по-горе фактора, същата е налице при позитивни стойности на променливите, описващи факторите. В този смисъл, оптимизирането на сигурността изисква определяне на първата производна на функцията, видът на която може да се представи с помощта на политиките за сплотено общество и за споделена отговорност. Степента на ефективност на двете политики, които са ангажимент на политическия елит (по отношение на тяхното разработване) и на институциите от публичната администрация (по отношение на тяхното ресурсно осигуряване и изпълнение) определя нивото за сигурност в обществото, в нейните различни аспекти.

Пренесени на полето на създадения сценарий, не е трудно да се достигне до извода, че избраните два фактора се описват с негативни стойности на техните променливи, което автоматично ги превръща във фактори на несигурност. Следвайки логиката на

³ Birtchnell, T. (2013). Close-Knit Communities. In: *Indovation. Critical Studies of the Asia Pacific Series*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137027412_7

⁴ Close-knit - Definition, Meaning & Synonyms - Vocabulary.com

⁵ What is shared responsibility model? – TechTarget

<https://www.techtarget.com/searchcloudcomputing/definition/shared-responsibility-model>

⁶ Shared Responsibility Model <https://aws.amazon.com/compliance/shared-responsibility-model/>

изложеното по-горе и обръщайки внимание на сценария могат да бъдат направени следните констатации:

- ценностната система на съвременното общество не извежда на преден план идеите за сплотено общество и за споделена отговорност в сферата на сигурността;
- в общественото пространство отсъстват достатъчно ефективни политики в двете области за изменение на избраните фактори;
- политическият „елит“ демонстрира неспособност да формулира подобни политики и да фокусира вниманието на обществото върху тях;
- институциите от публичната администрация следват пасивна, изчаквателна стратегия, водени от идеята за самосъхранение.

На базата на направените констатации следва и изводът за това, че факторите сплотено общество и споделена отговорност, разглеждани в рамките на изградения сценарий, не създават условия за сигурност на обществото.

На следващо място възниква въпросът за това кой носи отговорност и кой е виновен за липсата на политики за сплотено общество и за споделена отговорност и за недостатъчните способности на актуалния политически „елит“. Имайки предвид избираемият характер на този „елит“, може да се твърди, че виновникът в случая са избирателите/електората. Както е казал българският народ „не е луд онзи, който яде баницата, а този, който му я дава“. Многократното възпроизвеждане на едни и същи резултати на многобройните извънредни предсрочни парламентарни избори и следващата след тях импотентност на законодателната и изпълнителната власт потвърждава извода за мястото на избирателите в ситуацията на несигурност, описвана в сценария.

Друго доказателство на тезата е съотношението, което разделя електората в две групи: желаещи да упражнят правото си на глас и нежелаещи да се възползват от това право, като това отношение в момента се измерва 30% спрямо 70%. Тенденцията и опасенията на анализаторите са в задълбочаване на отказът на избирателите да гласуват. Този факт дава право на анализаторите да правят прогнози за това, че с нарастването на броя на отказващите да гласуват граждани нараства вероятността за по-сериозни обществени катаклизми (които в най-голяма степен ще засегнат политическия „елит“) и снижаване на нивото на обществената сигурност.

На последно място в настоящото есе възниква въпросът за това какво е необходимо да се направи за да могат факторите сплотено общество и споделена отговорност да се превърнат от фактори на несигурност във фактори, генериращи сигурност. Препоръката на автора е колкото ясна, толкова и все по-трудно постижима, а именно образование и образование, характеризиращи се с високо качество, високи изисквания към ангажираните субекти, ориентирани към резултатите.

БИБЛИОГРАФИЯ

Birtchnell, T. (2013). Close-Knit Communities. In: *Innovation. Critical Studies of the Asia Pacific Series*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137027412_7

Close-knit - Definition, Meaning & Synonyms - Vocabulary.com

What is shared responsibility model? – TechTarget

<https://www.techtarget.com/searchcloudcomputing/definition/shared-responsibility-model>

Shared Responsibility Model <https://aws.amazon.com/compliance/shared-responsibility-model/>